

Terugkoppeling VSG Werkatelier Omgevingswet (16 januari 2019)

Inleiding

Tijdens het VSG Werkatelier Omgevingswet, heeft Kenniscentrum Sport de algemene kennisvragen en -thema's geïnventariseerd die tijdens de verschillende programma-onderdelen gesteld werden of 'latent' aanwezig waren;

1. Omgevingsvisie
2. Waarde van sport
3. Definitie van sport
4. Burgerparticipatie

In deze notitie proberen we een antwoord op de kennisvragen te geven en daarnaast verwijzen we naar bij ons bekende publicaties over de thema's. Soms zijn dit publicaties die inhoudelijk gerelateerd zijn aan sport en bewegen. Soms zijn het publicaties die meer algemeen van aard zijn en ingaan op het thema.

We hebben ervoor gekozen om niet specifiek op vragen vanuit de cases in te gaan. Daar leent deze notitie zich niet voor. Deelnemers die vragen hebben over hun casus kunnen hiervoor terecht bij de experts die aanwezig waren, maar mogen hun vragen ook aan Kenniscentrum Sport stellen.

Contactpersonen Kenniscentrum Sport

- Jeroen Hoyng (06 3175 3716, jeroen.hoyng@kcsport.nl)
- Hans Arends (06 2164 9594, hans.arends@kcsport.nl)

Kennisvragen

1. Hoe nodig ik mezelf uit of krijg ik de gelegenheid om aan tafel te komen bij de gesprekken over de Omgevingsvisie?

De Omgevingswet vraagt om een integrale manier van werken. Overheden moeten nu in samenwerking met de samenleving plannen en beleid maken, uitvoeren en evalueren. Dit is niet in alle gemeenten al standaard en als er wel sprake is van integrale samenwerking is het niet vanzelfsprekend dat de sportsector ook aan tafel zit bij het opstellen van een omgevingsvisie.

Een eerste stap om aan tafel te komen is om kennis te maken (koffie drinken) met de projectleider omgevingsvisie. Mocht dat niet direct succesvol zijn, dan raden collega ambtenaren aan om een coalitie te vormen

met collega's van het sociaal domein, gezondheid en de GGD.

Misschien is het mogelijk om gezamenlijk één vertegenwoordiger aan tafel te krijgen. Een andere mogelijkheid is om aan te sluiten bij lopende programma's, zoals Gezond In, JOGG, het Nationaal Sportakkoord, Manifest 2040 Jaar van de Ruimte en via die weg betrokken te zijn en invloed te hebben. Hieronder enkele publicaties op www.allesoversport.nl over het aan tafel komen en het aan tafel zitten in het kader van de Omgevingswet en wat algemenere publicaties over samenwerken en integraal werken.

- [Stappenplan voor agendasetting gezondheid en Omgevingswet](#)
- [De beweegvriendelijke omgevingswet](#)
- [Handreiking Sport, bewegen en de Omgevingswet](#)
- [Hoe werk je samen? Stappenplan geslaagd samenwerken](#)
- [Integraal beleid om sport en bewegen te stimuleren](#)
- [Integraal werken; een kwestie van durven te sturen](#)

2. Hoe onderbouw ik de 'waarde' van sport en bewegen, zodat ik argumenten heb om sport en bewegen mee te nemen in een omgevingsvisie?

Informatie over de waarde van sport in het algemeen staat in [dit artikel](#). Het [Human Capital Model](#) bevat een overzicht van in totaal 79 effecten van bewegen. Om een onderbouwing te kunnen maken om de wethouder(s) te overtuigen voor een beweegvriendelijke omgeving kan gebruik gemaakt worden van 10 argumenten uit een TNO-onderzoek [argumenten voor een beweegvriendelijke omgeving](#). De link verwijst naar een artikel over de (meer)waarde en het effect van een beweegvriendelijke omgeving.

3. Wat is sport?

De discussie over de definitie van sport laait elk decennium wel weer eens op. Er zijn activiteiten aangesloten bij NOC*NSF waar mensen vraagtekens bij zetten of dat sport is. Daartegenover zijn er diverse lichamelijke activiteiten die mensen sporten noemen die niet als zodanig erkent worden. Waarom is een rots omhoog klauteren (bergbeklimmen) wel een sport en een grot naar beneden klauteren (speleologie) geen sport? Tevens kan het zijn dat activiteiten, die je sport zou kunnen noemen, beleidsmatig niet ondersteund mogen worden (WWF, K1, Cagefighting). Naast individuele voorkeuren van burgers en media voor een definitie van sport maken onderzoekers en beleidsmakers weer van andere definities gebruik. Kijk hier voor [een korte uiteenzetting](#). Na kennisname van deze info is het aan de gemeente zelf om een afbakening te maken in waar zij de grens legt voor wat betreft sport, spelen en bewegen.

4. Hoe geef ik invulling aan burgerparticipatie?

De Omgevingswet vraagt om een integrale manier van werken. Overheden moeten nu in samenwerking met de samenleving plannen en beleid maken, uitvoeren en evalueren. Waardevol en bruikbaar is de inventarisatie tijdens het Werkatelier over 'wat je moet doen om te zorgen voor 'slechte participatie''.

- Niet terugkoppelen.
- Strakke inspraaktermijn.

- Geen verwachtingsmanagement.
- Niet luisteren.
- Vooraf ideeën al op papier zetten.
- Geen verantwoordelijkheid geven.
- Buitenwacht geen rol geven.
- Kennis van burgers negeren.
- Sturen op de uitkomst.
- Participatie alleen in het gemeentehuis.
- Alleen luisteren naar degenen met de grootste mond.
- Geen heldere planning en geen duidelijk perspectief schetsen.

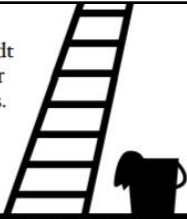
De participatieladder ziet er als volgt uit.

- Zelfbestuur: eigen planvorming.
- Meebeslissen: gezamenlijk besluiten nemen.
- Coproduceren/samenwerken: gezamenlijke planvorming (projectgroep).
- Adviseren/consulteren: formele dialoog (klankbordgroep, workshop);
- Raadplegen/inspreken: verkrijgen van response uit inspraakreacties of enquête;
- Informeren: verstrekken van informatie (persbericht, nieuwsbrief).

PARTICIPATIE LADDER

TREDE	DE BURGER ...
Zelf organiseren	... organiseert en voert zelf projecten uit.
Meebeslissen	... is medeverantwoordelijk voor beslissingen.
Coproductie	... werkt intensief met de gemeente mee aan plannen of beleid.
Adviseren	... genereert ideeën en oplossingen voor een goed advies binnen een beleidsthema.
Raadplegen	... geeft zijn mening of kennis rond een beelidsonderwerp.

Met de participatieladder wordt aangegeven welke rol de burger krijgt in een participatieproces. Er zijn veel varianten hiervan in omloop. Hieronder een vrije bewerking.

DE GEMEENTE ...	BIJVOORBEELD
... ondersteunt en faciliteert.	Burgerinitiatieven (p. 6 Hellendoorn en p. 50 Amersfoort)
... laat (deel)beslissingen over aan de burger.	Wijkbudgetten (p. 86 Emmen)
... ziet de burger als partner in de planvorming en laat het resultaat van de participatie zwaar wegen in de besluitvorming.	Wijbouweenwijk.nl (p. 58 Smallingerland)
... geeft vooraf het beleidsthema aan en neemt het advies serieus in overweging.	Denktank bezuinigingen (p. 20 Losser)
... wil de mening van de burgers weten en houdt hiermee rekening in de besluitvorming.	Stadsdebat of politiek café in diverse gemeenten

Het is niet zo dat de bovenste trede per se de beste is! College en raad moeten van geval tot geval kijken welke vorm het meest geschikt is.

Bron: 'Naar buiten. Spoorboekje burgerparticipatie voor raad en bestuur. (VNG, ministerie van BZK, 2010)

Er is een variant voor [jeugdparticipatieladder in de sport](#).

Participatie betekent iedereen betrekken, open staan, maar niet overal 'ja' op zeggen. In [dit voorbeeld](#) lees je hoe Groningen dit heeft aangepakt.

Hieronder een aantal algemene artikelen met weer linken naar publicaties over burgerparticipatie in relatie tot de Omgevingswet en meer in het algemeen.

- [Participatie Omgevingswet - Zelfreflectie burger onmisbaar](#)
- [Wees realistisch over burgerparticipatie: niet iedereen doet mee](#)
- [Uitnodigend besturen](#)

Voor het inventariseren van vragen en wensen van burgers kun je deze handleiding voor [Kwalitatief onderzoek](#) gebruiken.

5. Hoe voorkom je dat een simpele vraag (bijvoorbeeld nieuw sportveld) leidt tot een brede 'visie discussie', een langer proces en frustratie bij vraagsteller?

Een omgevingsvisie en een vraagstuk voor een nieuw sportveld zijn twee verschillende trajecten. Als er een omgevingsvisie is, moet de vrager wel aangeven waar het plan voor een nieuw sportveld past in het bredere perspectief (de omgevingsvisie). De rol van de ambtenaar is wel om hierop te wijzen (verwachtingsmanagement) en hierover in gesprek te gaan: waar zou het passen? Als die omgevingsvisie er nog niet is, bieden de kaders van bestaand sportbeleid misschien enig houvast maar probeer een brede discussie te voorkomen. Daarnaast is er natuurlijk de bestaande wet- en regelgeving zoals bijvoorbeeld het Bouwbesluit en het Besluit omgevingsrecht en Bestemmingsplannen

6. Hoe creëer je een beweegvriendelijke omgeving (BVO)?

Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen en te sporten. De BVO-indicator bestaat uit zes onderdelen:

- a. Sportaccommodaties/sportvoorzieningen (zoals grasvelden, sporthallen, gymzalen en zwembaden).
- b. Speel- en sportplekken (zoals playgrounds, schoolpleinen, speeltuinen, skateparken, trapveldjes en outdoor fitness).
- c. Sport-, speel- en beweegruimte (zoals beweegtuinten, parken, plantsoenen, volkstuinten, speelvijvers en meren).
- d. Routes (zoals wandelroutes, fietspaden en -snelwegen, ruiterspaden en skeeleroutes).
- e. Buitengebied (zoals bos, hei, duin en strand).
- f. Nabijheid publieke voorzieningen (zoals school, supermarkt, kerk en huisarts).

Op basis van ervaringen in negen pilot-gemeenten is er een [Stappenplan beweegvriendelijke omgeving](#) ontwikkeld. Voor ontwerpprincipes voor een beweegvriendelijke omgeving kun je in de volgende publicaties inspiratie opdoen:

- [Ontwerpprincipes voor een beweegvriendelijke omgeving](#)
- [Prettige plekken](#)
- [Platform gezond ontwerp](#)
- [De Amsterdamse beweeglogica](#) en [inspiratieboek de bewegende stad](#)
- [Gezond ontwerpwijzer](#)

Voor kennis en inspiratie over specifieke thema's die in het Werkatelier naar voren kwamen, hebben we hier enkele links geplaatst naar artikelen: [urban sport](#), [kindvriendelijke routes](#),

7. Bezetting sportparken

De omgevingswet biedt kansen voor het realiseren van een opgave zoals het uitbreiden van het aantal sportvelden. Het dient wel in de omgevingsvisie te passen. Je kunt het accent leggen op het inrichten voor recreatief gebruik.

Er waren ook vragen over onderbezetting. [In dit artikel](#) lees je drie voorbeelden van betere benutting van sportaccommodaties.

Voor het bepalen van de toekomstige behoefte aan diverse typen van sportaccommodaties heeft het Mulier Instituut [een ruimte-instrument ontwikkeld](#) voor binnensport, buitensport, zwembaden en de sportieve openbare ruimte. Deze helpt gemeenten bij het vormgeven van toekomstbestendig accommodatiebeleid.

8. Open sportparken en/of open schoolpleinen

Als je terreinen als schoolpleinen en sportparken wilt ontsluiten voor andere gebruikers (onder andere fridaynight skate, bootcamps, loopgroepen en dergelijke) is de tip om in dialoog te gaan om een oplossing te zoeken waar beide partijen blij van worden. In [dit artikel](#) staat een voorbeeld uit de gemeente Ede. Voor het openstellen van schoolpleinen heeft ISB een [mooie leidraad](#) ontwikkeld. Tevens is er in Vlaanderen een [subsidieregeling](#) voor het openstellen van schoolsportinfrastructuur.

Voor [gezonde schoolpleinen](#) kun je voorbeelden vinden bij Jantje Beton ([gezonde schoolpleinen](#)). De provincie Gelderland heeft het programma '[Sport, open clubs en vitale sportparken](#)'. Er zijn subsidiemogelijkheden voor:

- Het uitvoeren van een verkenning naar de haalbaarheid van de ontwikkeling tot open club of vitaal sportpark.
- Het daadwerkelijk ontwikkelen van één of meer open clubs of vitale sportparken.
- Een programma, bestaande uit een samenhangende reeks van projecten en activiteiten, gericht op de totstandkoming van open clubs en/of vitale sportparken.

LET OP! Inmiddels heeft de provincie Gelderland zoveel aanvragen ontvangen dat het subsidieplafond wordt bereikt door de aanvragen die op dit moment in behandeling zijn.

Over de ontwikkeling van open of vitale sportparken zijn de volgende publicaties beschikbaar.

- [Van sportaccommodatie naar sportieve openbare ruimte](#)
- [Efficiënt gebruik van sportaccommodaties](#)
- [Toegankelijkheid is meer dan een hellingbaan](#)
- [Vitale sportparken in Gelderland](#)